

Patirties stygius - nelaimės priežastis

Dėl darbo jėgos stygiaus šalyje vis lengviau darbą randa mažai patirties turintys arba visiškai jos neturintys darbuotojai. Į darbą priimami ir darbo vietoje nevengiantys “stikliuko”. Tačiau darbdaviams tokie darbuotojai nepigiai atsieina - nepatyrimas ir girtavimas vis dažniau įvardijami kaip nelaimingų atsitikimų darbe priežastis.

Ramūnas LIUTKEVIČIUS

Lietuvos verslo darbdavių konfederacijos (LVDK) generalinis direktorius Danas Arlauskas įgūdžių trūkumą įvardija kaip vieną pagrindinių problemų. “Mes matome, kad žmonės neturi įgūdžių transporto, statybų srityje, dirbti su staklėmis. Darbuotojų stygius verčia darbuotoją greičiau adaptuotis darbo rinkoje ar konkrečioje darbo vietoje”, - sako D.Arlauskas. Jis teigia matantis, kad ne visi darbuotojai dėvi apsaugos priemones. D.Arlauskas sako, kad jei būtų didelis nedarbo lygis, darbdaviai imtųsi griežtų sankcijų.

Neįgudę susižaloja dažniau

Lietuvos vyriausiojo valstybinio darbo inspektoriaus pavaduotojas Jonas Naujalis LŽ pripažino, kad viena pagrindinių priežasčių, dėl kurios darbo vietose neišvengiama nelaimingų atsitikimų, yra darbuotojų kvalifikacija.

Labiausiai darbuotojų nekompetencijos pasekmės išryškėja mobiliuosiose darbo vietose (apie trečdalį žuvusių darbuotojų dirbo statybose) ir smulkiose įmonėse. Statistika rodo, kad 41 proc. mirtinai visų susižalojusių ir 63 proc. sunkiai susižalojusių darbuotojų turėjo iki vieno metų darbo stažą.

LŽ archyvo nuotrauka

Dėl darbuotojų nepatyrimo darbdaviai patiria vis daugiau žalos.

2007 metais smulkiose įmonėse mirtinai susižalojo 90 proc. visų mirtinai susižalojusių darbuotojų. 71 proc. statybose žuvusių ir apie 50 proc. sunkiai susižalojusių darbuotojų neatitiko sutartyje nurodytos profesijos.

“Truputį geresnė situacija yra nuolatinėse darbo vietose, pramonės įmonėse, kur reikia dirbti prie įrengimų. Tačiau ten taip pat susižaloja apie 40 proc. darbuotojų, kurių darbo stažas ne didesnis nei vieni metai”, - sako J.Naujalis. Anot jo, supažindinant darbuotoją su darbo saugos reikalavimais, mums būdingas formalizmas. “Pasirašė darbuotojas sutartį, forma-

liai iš tolo parodoma 15-20 instrukcijų ir viskas paliekama kaip darbuotojo asmeninis reikalas. Tokia praktika dažniausiai pasitaiko smulkiose įmonėse”, - sako pašnekovas. Stambiose įmonėse, pasak J.Naujalia, esanti kitokia darbuotojų ir darbų vadovų kvalifikacija, užtikrinamos apsaugos priemonės.

2006 metais iš visų žuvusių darbuotojų 29 proc. buvo neblaivūs. 2007 metais šis rodiklis jau siekė 35 procentus. Apie 60 proc. visų žuvusių neblaivių darbuotojų buvo viršiję vidutinį ar sunkų girtumo laipsnį. “Net ir darbdaviams tapo vos ne naudingiau, kad darbuo-

Faktai

Esant netinkamai darbo priemonių techninei būklei, joms sugedus dėl blogos priežiūros ar konstrukcijos trūkumų, 2007 metais įvyko 198 nelaimingi atsitikimai darbe, iš jų - 22 sunkūs ir 16 mirtinų. 2007 metais iš visų mirtinai susižalojusių darbuotojų 35 proc. buvo neblaivūs - t.y. 6 proc. daugiau nei 2006 metais. Vis dėlto, remiantis preliminariais Valstybinės darbo inspekcijos skaičiais, pernai buvo 9 mirtinai atvejais ir 30 sunkių nelaimingų atsitikimų mažiau, palyginti su 2006 metais.

tojas žūtų neblaivus, kadangi toks atvejis pripažįstamas nedraudiminiu”, - sako J.Naujalis.

Pasak J.Naujalia, kai nelaimė tiriama pačios įmonės, apie 70 proc. įvykusių nelaimingų atsitikimų įvardijami kaip įvykę dėl to, kad darbuotojai nesilaiko saugos reikalavimų. “Ir visiškai neatsižvelgiama, kad darbo įrenginiai yra nesaugūs, darbuotojai neapmokomi, nežino tų reikalavimų”, - aiškino jis.

Tačiau, kai nelaimingus atvejus tiria Darbo inspekcija, tokių nusi Kaltimų nustatoma tik apie 20 procentų. “Tam, kad darbuotojas žinotų, kad pažeidžia saugos reikalavimus, pirmiausia turi žinoti tuos reikalavimus ir tik po to jų laikytis”, - tvirtina pašnekovas.

J.Naujalis sako, kad atsitikimai, kai darbuotojai, susižaloję ne darbo vietoje, susižalojimo atvejį mėgina pateikti kaip atsitikusį darbe, tėra vienetiniai. “Būna priešingai, darbuotojas susižaloja darbe ir darbdavys pasistengia, kad jis sauktų neva susižalojęs namie. Aišku, jeigu darbuotojas tylės, tokie dalykai neiškilis. Tačiau kai darbuotojas mato, kad pasekmės sunkios,

arba darbdavys nepadaro to, ką buvo žadėjęs, tada gauname skundų”, - pasakojo J.Naujalis.

Alkoholis gąsdina labiau

Artūras Černiauskas, Lietuvos profesinių sąjungų konfederacijos pirmininkas, patikino, kad darbdaviai į darbą saugą daugiau ar mažiau stengiasi investuoti, o darbuotojų įgūdžių trūkumas - profesinio parengimo problema. “Pas mus rengia darbuotojus tų profesijų, kurioms reikia mažiausiai lėšų. O tekintojai, suvirintojai beveik nerengiami, nes tam reikalinga didelė materialinė bazė. Ateina žmonės be praktinio darbo patirties”, - sako pašnekovas.

Tokia problema pašnekovas laikytų dažnėjančius traumų atvejus, kai darbuotojai būna neblaivūs. “Darbuotojų rinka ištuštėjusi. Darbdaviai stengiasi kuo nors ją užpildyti, todėl darbuotojai tuo naudojami - alkoholizmas darbo vietoje didėja, ir šitas faktas mus gąsdina”, - sako pašnekovas. Jo teigimu, prie kiekvieno darbuotojo prižiūrėtojo nepastatysi. “Kita vertus, darbdaviui suteikta teisė atleisti tą darbuotoją, jam nereikia įrodinėti neblaivumo, o tik konstatuoti, kad jis neblaivus. Ir tada pats darbuotojas turi įrodinėti, ar jis blaivus, ar ne”, - sako A.Černiauskas.

Kaip teigia pašnekovas, statybų sektorius sunkiai kontroliuojamas, todėl traumų čia daugiausia. “Objektai išmėtyti po visą šalį. Nors darbdavys ir stengiasi, kad ta darbo vieta būtų saugi, tačiau visą laiką negali kontroliuoti, o žemesnės grandies vadovai kartais į tai nekreipia dėmesio. Turiu omenyje užtvartas, daug kritimų iš aukštai, žuvusiųjų skaičius didžiausias. Būtent dėl nepakankamos kontrolės. O darbuotojas linkęs tikėti, kad jei atsitiko kitam, jam pačiam taip neatsitiks”, - sako pašnekovas. Tačiau jis mato, kad darbuotojai iš darbdavio reikalauja ne tik gero užmokesčio, bet ir saugių darbo sąlygų.

Profesionalių investicijų į meno kūrinį rinkta Lietuvoje dar tik formuojasi, tačiau besidominčiųjų šiuo pinigų “įdarbinimo” būdu ratas plečiasi.

Pasiryžusiems išmėginti savo jėgas ir skonį meno kūrinį rinkoje teks būti kantriems - tai ilgalaikė investicija. Meno rinkos agentūros direktorė Simona Makselienė per klubo “Pinigų srautas” organizuotą seminarą teigė, kad investuoti reikėtų bent dešimčiai metų. Per tokį laikotarpį investavusiųjų į vadina mosios Kiolno grupės menininkų kūrinius investicijų vertė iki 2006 metų padidėjo beveik 8 kartus.

Investicija į meno kūrinius laikoma stabilia ir saugia, nesunkiai įveikiančia infliaciją ar akcijų krizes. Ta-

Menas - pinigai

čiau ir čia egzistuoja konservatyvi, subalansuota ir rizikinga investavimo kryptys. Konservatyvūs investuotojai linkę rinktis laiko patikrintus antikvarinius kūrinius. O štai jauno nežinomo menininko kūrinio įsigijimas tikintis, kad tai neatrastas talentas, kurio darbai ateityje kainuos didžiulius pinigus, - jau rizikinga investicija. Nustatyti, kurie iš tokių naujokų turės išliekamąją vertę ir po 50 metų, - nėra lengva.

Net ir puikus šios srities išmėnimas dar nereikia, kad tokia investicija nėra rizikinga.

Kaip ir bet kurioje kitoje investicijų rinkoje, čia gali susiformuoti kainų “burbulai”. Tiesa, inertiškoje meno kūrinį rinkoje jie gerokai ilgesni nei akcijų rinkoje ir ga-

li trukti dešimtmečius. Štai bendrąsias meno rinkos tendencijas atspindintis indeksas “Artprice Global Index” praėjusio dešimtmečio pradžioje buvo pakilęs į rekordines aukštumas, tačiau “burbului” subliuškus kainos ir buvusį lygį sugrįžo tik 2004 metais.

Specialistai pripažįsta, kad objektyviai nustatyti kūrinio vertę Lietuvoje nėra lengva - neturime nepriklausomų ekspertų. Tad sando rio vertę neretai lemia subjektyvus pirkėjo ir pardavėjo požiūris į kūrinio vertę. Egzistuoja ir tam tikros mados: per pastaruosiu metu vykusius aukcionus paklausūs buvo modernistinės dailininkų grupės “Angis” nario Rimvydo Jankausko (Kampo) darbai.

Meno kūrinį investicinį portfelį galima formuoti pagal kūrinių sukūrimo laiką, žanrą, atlikimo techniką, autorių.

S.Makselienė pažymi, kad investuotojui į meną svarbu netapti kolekcionuotoju, t. y. nekaupiti įsigytų meno kūrinių.

Anot jos, investavimas į meną nėra išskirtinai turtingųjų privilegija: pradėti galima ir turint kelių tūkstančių litų kapitalą bei pirkti grafikos ar mažesnio formato kūrinius, kurie yra sąlygiškai pigesni. Brangiausiai kainuojantys Lietuvos autorių (pvz., Antano Gudaičio) kūriniai gali būti vertinami ir daugiau nei 100 000 litų.

LŽ

LIETUVOS BANKAS

Lito ir užsienio valiutų santykis

1 euras	3,4528	
1 JAV doleris	2,3572	-
1 Australijos doleris	2,1335	-
1000 Baltarusijos rublių	1,0959	-
1 Kanados doleris	2,3620	-
1 Šveicarijos frankas	2,1475	-
10 Kinijos ženminbi juanų	3,2828	-
10 Čekijos kronų	1,3727	-
10 Danijos kronų	4,6320	-
10 Estijos kronų	2,2067	-
1 DB svaras sterlingų	4,6354	-
100 Vengrijos forintų	1,3193	-
100 Islandijos kronų	3,5322	-
100 Japonijos jenų	2,1768	-
100 Kazachstano tengių	1,9623	-
1 Latvijos latas	4,9588	-
10 Moldovos lejų	2,0990	-
10 Norvegijos kronų	4,3585	-
10 Lenkijos zlotų	9,6363	-
100 Rusijos rublių	9,5863	-
10 Švedijos kronų	3,7007	-
10 Slovakijos kronų	1,0469	-
1 Turkijos naujoji lira	1,9739	-
10 Ukrainos grivnų	4,6622	-

2008 02 19, BNS